

Influensaovervåking

Uke 18 • 2018

Årets influensautbrudd er overstått

Overvåkingsdata fra uke 18 viser at forekomsten av influensalignende sykdom i landet stadig synker og er på et svært lavt intensitetsnivå. Dette tilsier at vi nå på landsbasis er ute av utbruddsfasen. Men det er likevel influensa i omløp mange steder og fremdeles noen innlagt på sykehus. Alle fylkene har nå et svært lavt nivå av influensasyke. Nivået av laboratoriebekreftet influensa er avtagende og nede på lavt nivå og det er merkbar nedgang både i influensa B og influensa A. Siden uke 12 har det vært influensa A som har vært i flertall, mens influensa B dominerte under utbruddstoppen. Influensa A(H3N2)-virus er fremdeles langt mer hyppig enn A(H1N1)-virus, mens over 98 % av undersøkte influensa B-virus fortsatt tilhører Yamagata-genotypen.

Tabell 1. Status og utvikling i de ulike overvåkingssystemene

Overvåkingssystem		Uke 18	Status & utvikling
Influensalignende sykdom og sykehusinnleggelser	Sykdomspulsen	Influensalignende sykdom: 0,3 % av legekonsultasjonene	Svært lavt, avtagende
	Alvorlig influensa*	21 innlagte - 14 med influensa A - 7 med influensa B Totalt innlagt f.o.m. uke 40: 5129 pasienter.	Lavt, avtagende
Virologisk overvåking	Mikrobiologiske laboratorier	Antall analyserte prøver: 3147 Andel positive prøver: 3,8 % Av totalt 119 positive prøver var 89 influensa A og 30 influensa B	Middels, avtagende Lavt, avtagende
	Fyrtårnprøver	Ingen prøver mottatt	Lavt antall og andel positive siste måned

*Overvåkingen av *alvorlig* influensa dekker ca. 60 % av Norges befolkning

Klinisk overvåking og virologisk overvåking:

E-post: influensa@fhi.no

Mediehenndelser:

Telefon: 21 07 83 00

Om rapporten

Folkehelseinstituttets ukentlige influensarapport samler data fra klinisk overvåking og virusovervåking i Norge, samt fra internasjonal influensaovervåking. Rapporten produseres på onsdager og dekker perioden til og med torsdag uken før.

Mer informasjon om de ulike [overvåkingssystemene](#) for influensa finnes på [Folkehelseinstituttets influensasider](#).

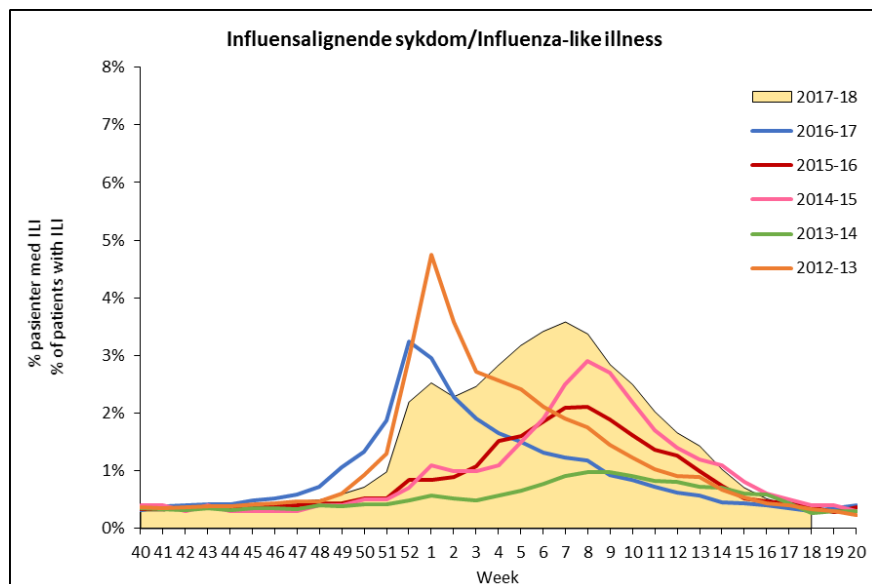
Ukerapporter fra sesongen 2016/17 finnes [her](#).

Rapport som oppsummerer sesongen 2016/17 finnes [her](#).

Tidlig risikovurdering av sesongen 2017/18 finnes [her](#).

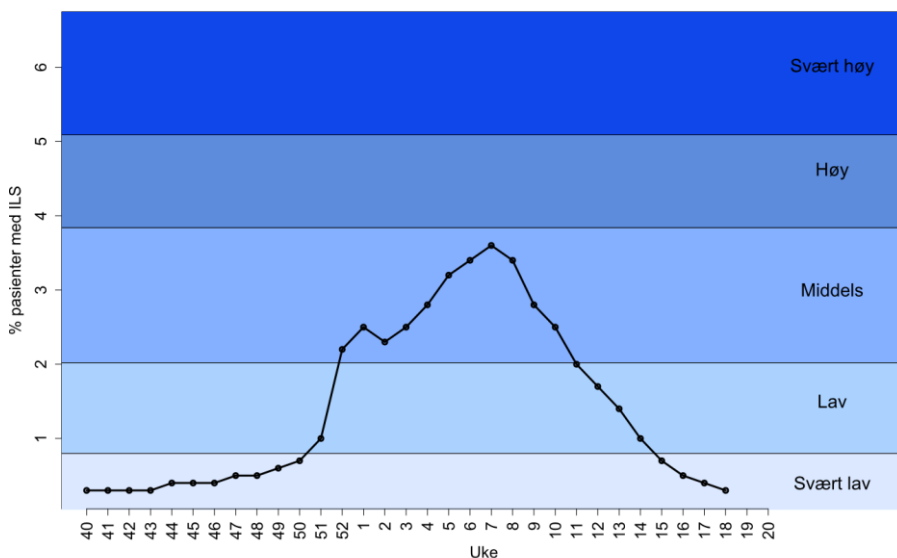
Overvåking av influensalignende sykdom

I uke 18/2018 fikk 0,3 % av dem som gikk til legen diagnosen "influensalignende sykdom" (ILS) (Figur 1). Dette indikerer at sykdomsforekomsten i landet nå er på et svært lavt nivå (Figur 2).

Figur 1. Andel av pasienter som var til legekonsultasjon og som fikk diagnosen influensa. Tallene for siste uke kan bli justert noe opp eller ned i neste rapport.

Det er nå svært lav influensaaktivitet i alle fylker (se kart lenger bak i rapporten). Siden uke 40/2017 er det varslet om 20 influensautbrudd i helseinstitusjoner.

Figur 2. Influenzaaktiviteten målt i intensitet for inneværende sesong.

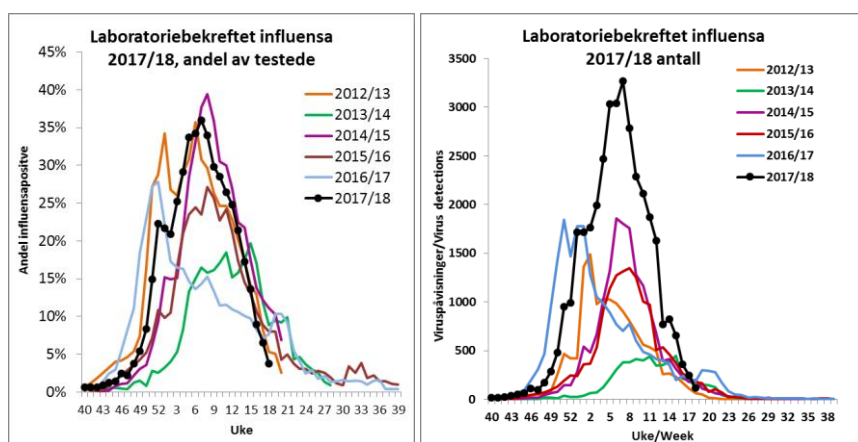
[Sykdomspulsen](#) registrerer data om influensadiagnoser fra alle landets fastleger og legevakter, og presenterer influensaaktivitet per fylke.

Tallene gir en indikasjon på aktiviteten av influensa, men angir ikke nøyaktig antall influensasyske.

Overvåkingen av influensalignende sykdom løper fra og med uke 40 på høsten til og med uke 20 på våren.

Virologisk overvåking

Antall positive prøver fortsetter å avta. Andel laboratoriebekreftet influensa ligger nå på 3,8 % som er 2,7 prosentpoeng ned fra uke 17. Toppnoteringen i uke 7 var til sammenligning på 36 %. Sammenlignet med tilsvarende tid for foregående år har andel og antall falt lenger ned, en mulig indikasjon på at influensautbruddet får rast fra seg noe tidligere denne gangen (Figur 3 og 4). Fallet i antall og andel positive prøver gjenspeiles i alle deler av landet. Siden uke 12 har det vært influensa A som har vært i flertall, mens det var influensa B som dominerte under utbruddstoppen. Blant influensa A-virus er A(H3N2)-virus klart i flertall over A(H1N1)-virus, mens blant influensa B-virus tilhører fortsatt mer enn 98 % Yamagata-genotypen (Figur 4).

Figur 3. Ukentlig andel (venstre) og antall (høyre) influensavirus-påvisninger denne sesong sammen med data fra tidligere sesonger. Data for siste uke er ikke fullstendige og kan bli endret.

Det er innrapportert 3147 analyserte prøver forrige uke hvorav 89 prøver var positive for influensa A og 30 for influensa B.

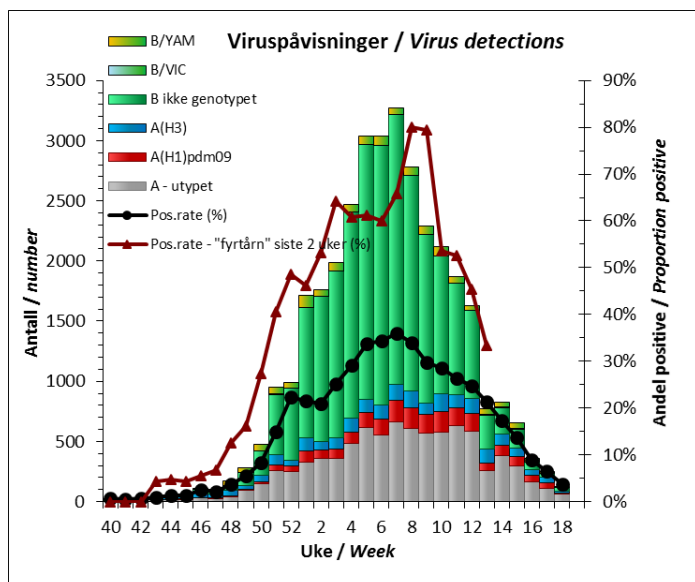
Virus blir subtypet (influensa A) og genotypet (influensa B) så snart influensasenteret på FHI mottar dem. Noen influensa A blir også subtypet ved de andre laboratoriene. En del av disse er fra laboratorier som har testet for subtype H1 men ikke for H3, slik at det blir skjevhet i tallene i favør av H1. For foregående uke er så langt 16 av influensa A-virusene subtypet som H3N2 og 12 som H1N1, mange av de sistnevnte er subtypet på andre laboratorier. Blant de prøvene som er testet for begge subtyper, er H3 i klart flertall (80 %). Av de 30 influensa B-virusene fra forrige uke er to hittil genotypet, begge identifisert som B/Yamagata (Figur 4, tabell 3).

Virologisk overvåking

Medisinsk-mikrobiologiske laboratorier rapporterer ukentlig til Folkehelseinstituttet om funn av influensavirus eller antistoff mot virus (serologi) i pasientprøver.

I tillegg sender et utvalg leger (såkalte "fyrårnleger") inn prøver fra pasienter med influensalignende sykdom direkte til Folkehelseinstituttet for viruspåvisning og karakterisering.

Folkehelseinstituttet utfører også karakterisering av virus som andre laboratorier sender inn.

Figur 4. Meldte funn av influensavirus i Norge siden uke 40/2017. Figuren viser typefordeling av influensa A, subtyper av influensa A og influensa B pr. uke sammen med samlet positivrate. Tall fra virusovervåkingen fins i tabell 3 lenger ned i rapporten. Data for siste uke er ikke fullstendige og kan bli endret.

Så langt i sesongen er det testet 177 088 prøver på landsbasis. Det er påvist 12 723 influensa A-virus og 21 514 influensa B-virus. Influensa A utgjør nå 75 % av alle influensapositive prøver, 37 % for hele sesongen (Figur 4, Tab.3). 2177 influensa A-virus er så langt subtypet som H3-virus og 2030 som H1. Så langt er 1310 influensa B-virus genotypet, 1289 (98 %) av disse har tilhørt B/Yamagata-linjen og bare 21 B/Victoria-linjen. Av 17 sekvenserte virus av B/Victoria-genotypen tilhører 6 en genetisk variant som WHO har valgt å inkludere i vaksinen for kommende sesong.

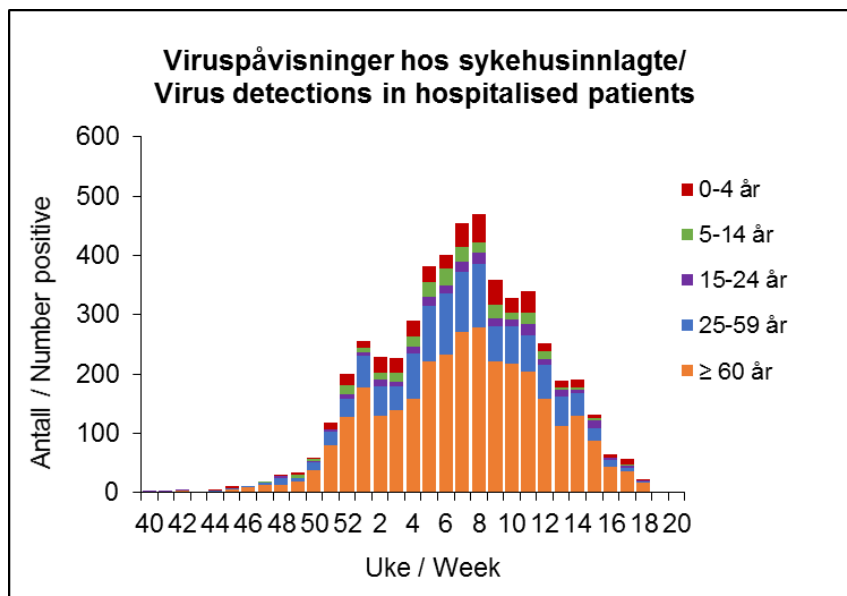
Fyrtårn

Det er ikke mottatt fyrtårnprøver fra uken som gikk. Hittil i sesongen er det analysert 392 fyrtårnprøver fra almenpraktiserende leger, og 171 av disse har vært influensapositive; 2 prøver har vært positive for influensa A ikke subtypet, 35 for influensa A(H3N2), 9 for influensa A(H1N1), 4 for influensa B ikke genotypet, 115 for B/Yamagata og 6 B/Victoria.

Overvåking av alvorlig influensasykdom

Laboratoriepåvist influensa hos sykehusinnlagte

I uke 18/2018 ble det mottatt rapporter fra alle de mikrobiologiske sykehuslaboratorier som deltar i overvåkingen*. Prøvene fra disse utgjorde 40 % av alle prøver testet for influensa i Norge den siste uken. Av 1263 prøver som ble testet var 669 fra pasienter innlagt i sykehus. Influenzavirus ble påvist hos 21 inneliggende pasienter (Figur 5). 14 av pasientene fikk påvist influensa type A og 7 influensa type B. Det var flest innlagte i aldersgruppen 60 år eller eldre. Fra og med uke 40 er det påvist influensa hos 5129 (16 %) av de 32358 innlagte pasientene som har blitt testet. Dette tyder på over 7000 innleggelser så langt på landsbasis. Raten av innleggelser er dermed høyere enn i foregående sesong.

Figur 5. Tilfeller med laboratoriepåvist influensa innlagt i sykehus, aldersfordelt. Tallene er basert på rapporter om virusfunn siden uke 40/2017 fra 8 mikrobiologiske sykehuslaboratorier (tall fra Nordlandssykehuset er tilgjengelige fra og med uke 8/2018 og er ikke inkludert på figuren eller i teksten). Tallene er ikke endelige og kan justeres i henhold til etterrapporterte resultater.

Overvåking av alvorlig influensa

Et laboratoriebasert overvåkingssystem av innlagte i sykehus med influensa ble innført i sesongen 2014-15. Ni mikrobiologiske laboratorier* deltar i denne overvåkingen. Disse betjener et opptaksområde på ca. 60 % av Norges befolkning. Overvåkingen gir en indikasjon på antall innlagte med influensa fordelt på alder og virustype.

*St. Olavs hospital, Førde sentralsykehus, Haukeland universitetssykehus, Stavanger universitetssykehus, Sykehuset i Vestfold, Oslo universitetssykehus Ullevål, Sykehuset Innlandet Lillehammer, Sørlandet sykehus og Nordlandssykehuset.

Intensivbehandlede influensapasienter

Forrige influensasesong startet Folkehelseinstituttet i samarbeid med Norsk intensivregister (NIR) et pilotprosjekt der vi undersøker om data fra NIR kan brukes til nasjonal overvåking av intensivbehandlede influensapasienter. Piloten er forlenget til å omfatte sesongen 2017/18. Ca. 60 intensivenheter rapporterer ukentlig til NIR om antall intensivbehandlede influensapasienter og antall dødsfall. Dataene er anonyme og rapporteres videre til Folkehelseinstituttet. Tabell 2 viser data som er rapportert f.o.m. uke 46/2017. Antall intensivbehandlede pasienter med influensa er høyere enn det totale antallet som ble rapportert under hele forrige influensasesong.

Tabell 2. Antall intensivinnleggelser og dødsfall rapportert f.o.m. uke 46/2017

Antall pasienter innlagt i intensivavdeling med laboratoriepåvist influensa:	379
Antall pasienter innlagt i intensivavdeling med klinisk mistanke om influensa:	189
Antall dødsfall blant pasienter innlagt i intensivavdeling med mistenkt influensa eller påvist influensa:	30

Overvåking av totaldødelighet – NorMOMO

Forhøyet totaldødelighet (dvs. dødsfall av alle årsaker) ble observert i befolkningen i uke 51/2017 og i uke 1, 3, 6, 7, 8, 9, 10 og 12/2018. Dette skyldes et høyere antall dødsfall enn forventet i aldersgruppen 65 år og eldre. Overdødeligheten i gruppen 65 år og eldre i uke 10 har nå kommet opp på et nivå som er betydelig høyere enn forventet. I denne gruppen ble det også observert overdødelighet i uke 11. Tallene for de siste 2-3 ukene er ufullstendige grunnet forsinkelser i registreringen av dødsfall.

Influensavaksine

Influensa B/Yamagata som sirkulerer er ikke inkludert i vaksinen, men et annet influensa B-virus (B/Victoria) er inkludert. En samlestudie fra 5 europeiske land gir et estimat for beskyttelse om B/Yamagata på mellom 36 % og 54 % for årets vaksine. Resultater fra den samme studien viser at vaksinen gir god beskyttelse overfor influensa A(H1N1)-virus og lav beskyttelse overfor influensa A (H3N2)-virus. Selv om vaksinen denne sesongen ikke forventes å gi god beskyttelse mot alle virus som sirkulerer, vil beskyttelsen den gir likevel være viktig for personer som tilhører en risikogruppe.

NorMOMO

Folkehelseinstituttet overvåker generell dødelighet i den norske befolkning. Data fra overvåkingen brukes i beredskapssammenheng og supplerer influensaovervåkingen. Overvåkingen er en del av det europeiske EuroMOMO-prosjektet som overvåker dødeligheten i Europa. Mer informasjon finnes på FHI sine nettsider om [NorMOMO](#). Her finnes også [ukerapporter](#) om overvåkingen av totaldødelighet.

Årets vaksine mot sesonginfluensa

For sesongen 2017-2018 inneholder influensavaksinen 3 virusvarianter:

- ett A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09-lignende virus
- ett A/Hong Kong/4801/2014 (H3N2)-lignende virus
- ett B/Brisbane/60/2008-lignende virus

Levende svekket nasalvaksine inneholder i tillegg et B/Phuket/3073/2013-lignende virus.

Interimresultater vaksineeffekt:

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29510782>

Det er ingen endringer i anbefalingene om hvem som skal vaksineres, utover at gravide i 1. trimester med tilleggsrisiko nå anbefales vaksine på generelt grunnlag.

De aller fleste steder i landet vil det nå være begrenset nytte ved vaksinerings. På grunn av lokale variasjoner i influensaforekomst bør eventuell vaksinerings vurderes ut fra den lokale epidemiologiske situasjonen og den enkeltes behov for beskyttelse.

Hittil i sesongen har Folkehelseinstituttet og de andre legemiddelgrossistene sammenlagt sendt ut over 655 000 doser influensavaksine. Dette er en økning på ca. 20 % fra forrige sesong. Av disse dosene er over 531 000 vaksinedoser sendt ut til målgruppene for influensavaksinasjon.

Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSVAK har fått inn melding om at 419 835 personer er vaksinert med årets influensavaksine denne sesongen (per 7.2.2018). Dette tilsvarer ca. 64 % av det antallet doser som har blitt distribuert så langt i sesongen.

WHO har hatt sitt årlige møte for å bestemme hvilke virusstammer som skal inngå i neste sesongs vaksine for den nordlige halvkule (2018/19). For den trivalente vaksinen anbefales følgende stammer:

- et A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09-lignende virus;
- et A/Singapore/INFIMH-16-0019/2016 (H3N2)-lignende virus
- et B/Colorado/06/2017-lignende virus (B/Victoria/2/87 lineage)

Firevalent vaksine bør i tillegg inneholde et B/Phuket/3073/2013-lignende virus (B/Yamagata/16/88 lineage).

Antiviral behandling

Ved influensasykdom, spesielt hos personer tilhørende risikogrupperne, bør behandlende lege vurdere behovet for bruk av antiviralia. Dette gjelder både for vaksinerte og uvaksinerte personer. Behandling bør igangsettes tidligst mulig i sykdomsforløpet. Pasienter som er så syke at de legges inn i sykehus, bør alltid vurderes for antivirale legemidler, selv senere i forløpet.

Se [Vaksineanbefalinger influensa](https://www.fhi.no/sv/influensa/influensavaksine/) og <https://www.fhi.no/sv/influensa/influensavaksine/> for mer informasjon om risiko-grupper og bakgrunn for anbefalinger om vaksinerings mot sesonginfluensa.

For mer informasjon; se:

[Norsk rapport til WHOs influensavaksinemøte i Genève, februar 2018.](#)

WHO: Recommended composition of influenza virus vaccines for use in the 2018-2019 northern hemisphere influenza season

http://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/2018_19_north/en/

Se FHIs råd om antiviral behandling: <https://www.fhi.no/sv/influensa/sesongi-nfluensa/rad-om-influensa/rad-om-antiviral-behandling-og-fore/>

Overvåking av resistens mot antivirale legemidler

Influensasenteret ved Folkehelseinstituttet overvåker løpende følsomhet hos influensavirus for aktuelle antivirale legemidler. Særlig har man årvåkenhet for eventuell resistens mot oseltamivir (Tamiflu®). Det er ikke påvist resistens blant de virus som så langt i sesongen er undersøkt (Tabell 4).

Internasjonal influensaaktivitet

WHO rapporterte 30. april at influensaaktiviteten er nede på et nivå som tilsier at influensasesongen er så godt som over i de fleste landene på den nordre halvkule, med unntak av i østlige deler av Europa. På den sørlige halvkule er det også lav aktivitet. På verdensbasis påvises det ca. like høy andel av influensa A og influensa B.

Også ECDC rapporterte for uke 17 at influensaaktiviteten er på et nivå som tilsier at influensasesongen er så godt som over i Europa. Alle land bortsett fra ett, har influensaaktivitet av lav intensitet. Blant testede fyrtårnprøver var 11 % (22/197) positive for influensa. 68% var influensa A og 32% var influensa B. For sesongen totalt sett er det påvist mest influensa B-Yamagata.

Overvåkingssystemet for totaldødelighet i Europa ([EuroMOMO](#)) rapporterer om forhøyet dødelighet blant eldre de siste månedene. Dødeligheten er nå tilbake på et normalt nivå i alle landene som deltar i denne overvåkingen.

Aktuelle lenker

Folkehelseinstituttets influensasider:
<http://www.fhi.no/influensa>

WHO's influensasider:
<http://www.who.int/influenza/en>

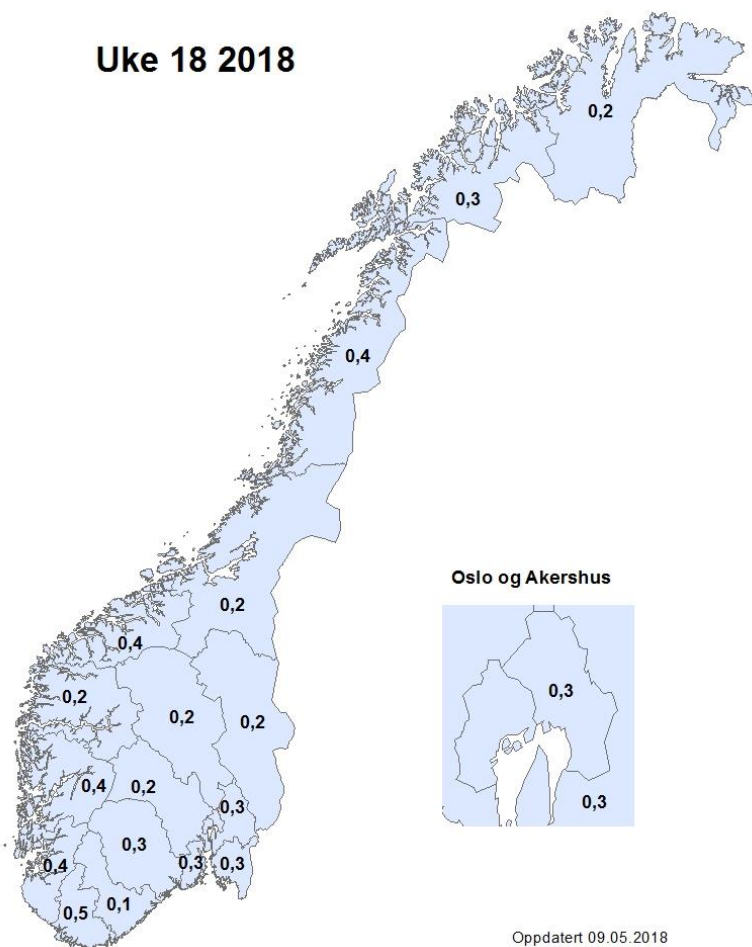
European Influenza Surveillance Network (EISN, dekker EU/EØS):
http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/seasonal_influenza/Pages/index.aspx

FluNewsEurope (dekker WHO's Europaregion):
<https://flunewseurope.org/>

Kart med tall fra Sykdomspulsen for influensaovervåking

Kartene under viser den rapporterte forekomsten av influensalignende sykdom fordelt på fylke de siste fire ukene.

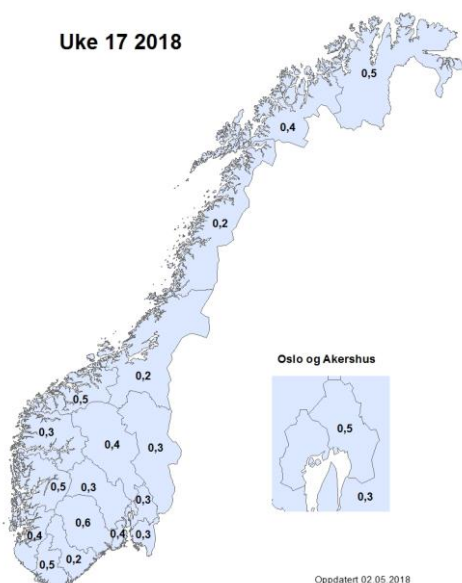
Uke 18 2018

Intensitet	Andel
Svært lav	0 – 0,79 %
Lav	0,80 – 2,01 %
Middels	2,02 – 3,83 %
Høy	3,84 – 5,08 %
Svært høy	≥ 5,09 %

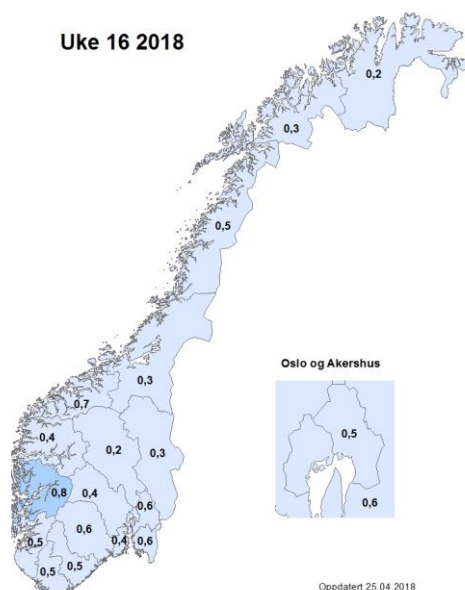
Oppdatert 09.05.2018

Uke 17 2018

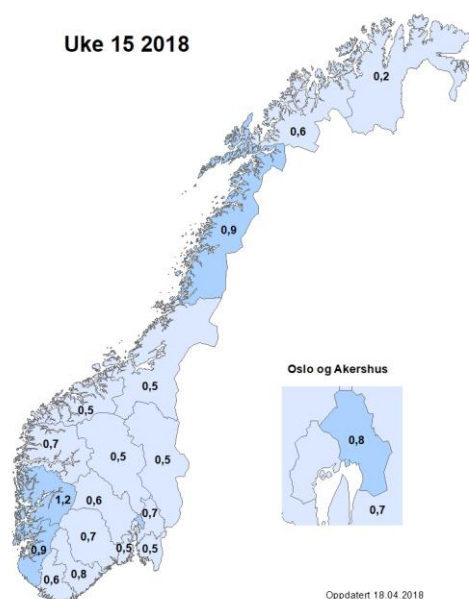
Oppdatert 02.05.2018

Uke 16 2018

Oppdatert 25.04.2018

Uke 15 2018

Oppdatert 18.04.2018

Tall fra laboratoriebekreftet influensaovervåking

Tabell 3. Analyser for influensavirus ved landets laboratorier, inkludert WHO Nasjonalt influensasenter på Folkehelseinstituttet. Data for de siste ukene er ikke fullstendige og kan bli endret.

UKE/ week	Viruspåvisninger/Virus detections							
	Prøver/ Specimens	% positive	A(utypet) not subtyped	A(H1) pdm09	A(H3)	B ikke genotypet not lineage typed	B/ Victoria lineage	B/ Yamagata lineage
40	2349	0,6 %	3	1	5	4	0	2
41	3007	0,6 %	5	1	4	6	0	2
42	3219	0,7 %	2	3	9	5	0	2
43	3782	0,9 %	14	2	9	9	0	1
44	4140	1,3 %	19	1	18	6	0	8
45	4387	1,4 %	16	10	20	10	0	6
46	4472	2,5 %	30	4	40	25	0	12
47	4539	2,2 %	26	4	32	13	1	24
48	4671	3,7 %	41	5	48	38	1	41
49	5235	5,4 %	95	6	33	107	0	43
50	5722	8,4 %	147	15	55	201	2	59
51	6367	14,9 %	260	45	82	504	2	57
52	4438	22,3 %	246	48	47	600	0	47
1	7933	21,6 %	331	88	111	1083	1	102
2	8417	20,9 %	357	74	67	1206	1	56
3	7894	25,2 %	362	71	96	1386	4	71
4	8475	29,1 %	486	90	114	1715	0	64
5	8998	33,7 %	613	124	116	2115	2	66
6	8878	34,3 %	551	137	117	2157	1	79
7	9093	36,0 %	662	178	135	2239	1	56
8	8190	34,0 %	611	172	140	1790	1	70
9	7677	29,8 %	566	156	97	1404	0	65
10	7417	28,5 %	579	166	153	1143	1	74
11	7073	26,4 %	633	147	109	926	0	54
12	6562	24,8 %	587	145	126	728	0	40
13	3601	21,4 %	261	60	116	284	1	50
14	4783	17,3 %	382	88	92	221	1	42
15	4793	13,7 %	298	75	74	157	1	50
16	4021	9,0 %	162	58	48	61	0	32
17	3808	6,5 %	110	44	48	33	0	12
18	3147	3,8 %	61	12	16	28	0	2
Total	177088		8516	2030	2177	20204	21	1289
UKE/ week	Prøver/ Specimens	% positive	A(utypet) not subtyped	A(H1) pdm09	A(H3)	B ikke genotypet not lineage typed	B/ Victoria lineage	B/ Yamagata lineage
		Type A:	12723			Type B:	21514	

Tabell 4. Resultater fra testing av resistens mot antivirale midler, influensas sesongen 2017-18.

pr. 09/05-18 virus	Oseltamivir (Tamiflu®)		Zanamivir (Relenza®)		Adamantaner (Amantadin, Rimantadin)	
	Antall testet	Antall Oseltamivir- resistente virus	Antall testet	Antall Zanamivir- resistente virus	Antall testet	Antall Adamantan- resistente virus
H3	48	0 / (0 %)	41	0 / (0 %)	1	1 / (100 %)
B	26	0 / (0 %)	17	0 / (0 %)		
H1	72	0 / (0 %)	14	0 / (0 %)	1	1 / (100 %)

Oseltamivir- og zanamivir-resistens kan påvises med to metoder, enten genetisk ved sekvensanalyse, eller ved å måle følsomhet med neuraminidasehemningsanalyse.